

Tomasz Gałkowski

Laudacja na cześć Księdza Profesora Doktora Habilitowanego Remigiusza Sobańskiego z okazji wręczenia Księgi Pamiątkowej

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 53/3-4, 11-20

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

WRĘCZENIE KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ

Prawo Kanoniczne
53 (2010) nr 3-4

O. TOMASZ GAŁKOWSKI CP
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

LAUDACJA NA CZEŚĆ KSIĘDZA PROFESORA DOKTORA HABILITOWANEGO REMIGIUSZA SOBAŃSKIEGO Z OKAZJI WRĘCZENIA KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ

Eminencjo, Księżę Kardynale Prymasie,
Czcigodny Księżę Jubilacie,
Magnificencjo, Księżę Rektorze, Szanowna Pani Prorektor,
Dostojni Profesorowie,
Drodzy Państwo,

Podczas naszego dzisiejszego spotkania-symposium w tej uniwersyteckiej auli pragniemy wyrazić naszą wdzięczność Księdzu Profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu za ogrom jego wysiłków i zaangażowania włożonych w rozwój i promocję naszej uczelni oraz istniejącego na niej Wydziału Prawa Kanonicznego. Nasz szacunek i uznanie dla wspaniałego człowieka, znakomitego naukowca, ale i wymagającego wykładowcy i nauczyciela pokoleń młodzieży, chcemy wyrazić poprzez wręczenie Księdzu Profesorowi Księgi Pamiątkowej. Zawarte w niej myśli są wyrazem przede wszystkim wdzięczności tych, którzy mieli okazję poznać Księdza Profesora, słuchać jego wykładów, dyskutować z nim, współpracować czy może nawet i czasami drzeć przed egzaminem.

Nie jest to pierwsza taka uroczystość, która jest organizowana w dowód wdzięczności za zasługi Jubilata dla Kościoła, Polski oraz ośrodków naukowych, gdzie podejmował on działalność naukowo-dydaktyczną. Doliczyłem się, o ile czegoś nie opuściłem, czterech po-

zycji, które mają w tytule sformułowanie: Księga pamiątkowa czy jej równoważne¹. Także Wydział Prawa Kanonicznego UKSW uhonorował Księdza Profesora pamiątkowym numerem wydziałowego kwartalnika «Prawo Kanoniczne» z okazji 70 urodzin oraz 30-lecia pracy na Wydziale dzisiejszego Jubilata.

Przypomina mi się tamta uroczystość oraz słowa wypowiedziane przez Księdza Profesora w jego wystąpieniu pt. «Kanonista na trzech wydziałach». Pozwólcie Państwo, że je przytoczę gdyż oddają one postać i pasję Księdza Profesora: „Znalazłem się w sytuacji trochę kłopotliwej. Bo to już trzecie spotkanie urządzone z okazji wręczenia mi księgi z moim zdjęciem, a ponadto w tym domu urządzono już symposium pod pretekstem jakiegoś mojego –lecia. Zawsze jest przy tym mowa o jubileuszach, tak że się w tym pogubiłem – chyba brak mi predyspozycji psychicznych do roli jubilata. Lepiej czuję się w roli profesora, który wyklada, z którym dyskutują, którego recenzują. A tymczasem zamiast dyskutować, czy pisać recenzje lub polemiki urządzają jubileusz, licząc na to, że tzw. jubilat dostosuje się do przyjętych zwyczajów, będzie najpierw siedział cicho, a potem dziękował. Więc siedziałem, teraz dziękuję, a podziękowawszy proszę, by mi pozwolono być sobą – czyli powiedzieć wykład”².

Tym razem role się odwróciły. Już na początku naszego symposium Ksiądz Profesor wygłosił wykład. Teraz my dziękujemy mu za mądre słowa, które padały podczas niezliczonej ilości wygłoszonych przezeń wykładów.

Osoba Jubilata

Jubileusze mają to do siebie, że koncentrują się wokół osoby jubilata. Niech mi zatem będzie wolno przedstawić w kilku słowach jego osobę i jego wielkie dzieło. Z konieczności muszę się ograniczać czasowo, a to może pociągnąć za sobą przeoczenia, niedomówienia, pew-

¹ *Valeat aequitas*. Księga pamiątkowa ofiarowana Księdzu profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu, red. M. P a z d a n, Katowice 2000; *Sędzia i Pasterz*. Księga pamiątkowa w 50-lecie pracy ks. Remigiusza Sobańskiego w Sądzie Metropolitalnym w Katowicach (1957-2007), red. s. M. H. T y p a ń s k a, Katowice 2007; Prawo Kanoniczne 43(2000) nr 3-4; Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 34(2001). Numer specjalny dedykowany Ks. Prof. Dr hab. Remigiuszowi Sobańskiemu.

² R. S o b a ń s k i, *Kanonista na trzech wydziałach*, Prawo Kanoniczne 45(2002) nr 1-2, s. 21.

ne braki, za które już na początku pragnę prosić o wybaczenie, ale i zrozumienie. Wyboru należy dokonać. Dla osób znających Księdza Profesora Sobańskiego będzie to zrozumiałe, gdyż jego postać dla wielu zebranych tu gości jest bliska. Innych proszę o wybaczenie. Niech niedomówienia będą jednocześnie zachętą do własnych poszukiwań, gdyż dzieło umysłu i rąk Księdza Profesora jest nie tylko imponujące, ale i powszechnie w publikacjach dostępne.

Ksiądz Remigiusz Sobański, jak pisał o nim współpracownik z Sądu Metropolitalnego w Katowicach „jest mocno związany ze swoją Małą Ojczyzną, ze Śląskiem. Urodził się (1.08.1930 - T.G.) i wychował w typowo śląskiej, katolickiej rodzinie, gdzie przestrzegano zasad zdrowej obyczajowości, gdzie ład i porządek etyczno-moralny były stawiane na pierwszym miejscu, a uczciwa praca i sumienne wykonywanie obowiązków było czymś oczywistym. Od śląskiego mężczyzny wymaga się racjonalnego podejścia do tych ważnych spraw życiowych. Prawdziwy Ślązak, a w dodatku kapłan, winien się kierować rozumem, być roztropnym i odpowiedzialnym za wypowiedane słowa i wykonywane obowiązki, zwłaszcza w pracy zawodowej. Ksiądz Oficjał (R.S.) podjął pracę w Sądzie w 1957 r., a od 1989 r. jest Oficjałem – T.G.) odznacza się tymi właśnie cechami, zachowując przy tym typową dla Ślązaków powściągliwość uczuciową. Potrafi niemal perfekcyjnie ukrywać swoje uczucia i panować nad emocjami. Jako prawdziwy śląski kapłan ceni sobie osiągnięte tytuły naukowe, swój dorobek naukowy oraz piastowane urzędy kościelne lub uczelniane”.³

W świetle powyższych stwierdzeń przypomnijmy jedynie kilka faktów z życia naukowego Księdza Profesora, w którym „uczciwa praca i sumienne wykonywanie obowiązków” były *spiritus movens* podejmowanych przez niego rozlicznych zadań czy to z polecenia przełożonych, czy na prośbę innych, czy też z własnej inicjatywy. Efektem tej pracy są nie tylko jego twórcze dzieła, lecz także wielkie uznanie, którym się cieszy, tak w polskiej jak i światowej nauce.

Dzisiejszy Jubilat, po zdaniu matury w 1949 r., wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie i rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzyskując tego samego 1954 roku, jeszcze przed święceniami kapłańskimi, tytuł magistra teologii oraz, na podstawie rozprawy «Zmniejszenie i zwiększenie

³ P. B u c h t a, *Wspomnienia*, w: Sędzia i Pasterz, dz. cyt., s. 35.

poczytalności w prawie karnym kanonicznym», tytuł doktora teologii. Nie dane mu jednak było spocząć na laurach. Przez następne dwa lata pracował jako wikariusz parafialny w Katowicach-Szopienicach i w Zebrzydowicach, podejmując jednocześnie pracę jako katecheta w Technikum Górniczym w Chorzowie oraz jako notariusz, a następnie sędzia w Sądzie Biskupim swojej diecezji.

Po zatrudnieniu na ATK w 1970 r. uzyskał rok później na Wydziale Prawa Kanonicznego tytuł naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego na podstawie rozprawy «Chrzest jako podstawa jedności Kościoła» oraz został mianowany na stanowisko docenta jako kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Międzynarodowego. Po reorganizacji wewnętrznej struktury Wydziału w 1982 r. został mianowany kierownikiem Katedry Teorii Prawa Kościelnego.

W 1974 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1982 r. tytuł naukowy profesora zwyczajnego i odpowiednie do nich stanowiska na Wydziale Prawa Kanonicznego.

W 1991 r. podjął również zajęcia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego na stanowisku profesora zwyczajnego.

Działalność Księdza Profesora nie ograniczała się jedynie do sfery badawczej i dydaktycznej. Jego wiedza i doświadczenie były wykorzystywane w pracach powołanej przez Episkopat Polski komisji do rewizji prawa małżeńskiego i procesowego. W latach 1976-1982 był konsultorem Kongregacji Duchowieństwa Kurii Rzymskiej, a jako Rektor ATK (1981-87) był członkiem Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski, która obficie i szeroko korzystała z kompetencji Księdza Profesora, czyniąc go następnie przez prawie dwadzieścia lat (1989-2007) konsultorem swojej Rady Prawnej. W dowód uznania kompetencji Księdza Sobańskiego, Konferencja Episkopatu Polski zaproponowała go na członka Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego oraz Komisji Nadzwyczajnej do ratyfikacji polskiego konkordatu. Od momentu ustanowienia Kościelnej Komisji Konkordatowej Ks. Sobański jest jej aktywnym uczestnikiem, służąc swoją wiedzą i kompetencjami w rozwiązywaniu problemów pojawiających się na styku porządków prawnych: kościelnego i państwowego.

Połowę swojego dotychczasowego życia Ksiądz Remigiusz poświęcił pracy na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK i UKSW. Był najpierw Dziekanem Wydziału Prawa Kanonicznego (1975-78), a na-

stępnie przez dwie kadencje Rektorem ATK (1981-87). Dzięki jego zaangażowaniu, analizom i ekspertyzom zostały uchronione i zachowane w swojej autonomii trzy niezależne wydziały nauk kościelnych (Teologii, Prawa Kanonicznego, Filozofii Chrześcijańskiej), które w procesie przekształceń ATK w UKSW proponowano zredukować do jednego Wydziału Teologicznego.

W tym jakże fragmentarycznym przedstawieniu kilku sfer działalności Księdza Profesora uwidacznia się to, co powyżej zacytowałem w odniesieniu do osoby Jubilata: racjonalne podejście do ważnych spraw życiowych, kierowanie się rozumem, roztropnością i odpowiedzialnością za wypowiedzane słowa i wykonywane obowiązki, zwłaszcza w pracy zawodowej.

Działalność dydaktyczna

Zacięcie naukowe Księdza Profesora, o czym świadczy otrzymany w młodym wieku tytuł doktora, przejawiało się już w czasach studenckich. W tym właśnie okresie jego kontakt z prawem kanonicznym, jak sam stwierdził w jednym z wywiadów, był „badawczy”, a od 1958 r. również dydaktyczny⁴, kiedy rozpoczął pracę jako wykładowca prawa kanonicznego w Śląskim Wyższym Seminarium Duchownym w Krakowie, a od 1968 r., na Akademii Teologii Katolickiej, gdzie na stałe został zatrudniony na stanowisku adiunkta w 1970 r.

Od samego początku działalności dydaktycznej Ksiądz Profesor, czuły na trendy antyjurydyczne w Kościele, których echem było przeciwstawienie «Kościoła prawa» «Kościołowi miłości» dostrzegł, jak pisał, że „nad wykład pozytywnego prawa kościelnego ważniejsze jest pokazanie studentom «Kościoła w prawie kościelnym». Aby go pokazać, trzeba go znaleźć – i to nie Kościół wtłoczony w jakieś aprioryczne koncepcje (jak to bywa w zdaniach «Kościół jako ...»), lecz po prostu: Kościół, który taki jaki jest, jest tajemnicą naszej wiary”⁵.

Wykład prawa kanonicznego, zgodnie z soborowymi zaleceniami (OT, 16.4), miał się dokonywać mając przed oczyma tajemnicę Kościoła, w którym prawo kanoniczne stanowi jeden z elementów jego struktury i posiada swoje stałe miejsce w historii zbawienia. Dlatego

⁴ *Mam do czynienia z człowiekiem*. Wywiad przeprowadzony z ks. R. Sobańskim przez ks. A. P a w ł a s z c z y k a, w: Sędzia i Pasterz, dz. cyt., s. 29.

⁵ R. S o b a ń s k i, art. cyt., s. 23.

też wykład prawa kanonicznego nie mógł się ograniczać jedynie do wyjaśnienia obowiązujących norm prawnych, lecz przede wszystkim musiał dać podstawy zrozumienia tego, dlaczego (w znaczeniu sprawczym i celowym) prawo jest w Kościele i czym jest samo prawo Kościoła, zarówno z punktu widzenia teologicznego jak i prawnego. Wykłady z prawa kościelnego w Seminarium Śląskim dla kandydatów do kapłaństwa zmierzały zatem nie tylko do tego, by przyszli kapłani to prawo znali, lecz przede wszystkim je rozumieli. Jeden z jego studentów wspomina: „Oprócz wiedzy, którą przekazywał, uczył przede wszystkim prawidłowego myślenia prawno-kościelnego. Dlatego często mówił nam, że dobry, znający prawo kanoniczne duszpasterz nie musi pamiętać wszystkich norm Kodeksu Prawa Kanonicznego. Powinien jednak odznaczać się umiejętnością należytej oceny zaistniałej sytuacji, rozpoznać problem i wiedzieć, gdzie szukać właściwego rozwiązania tegoż zagadnienia”⁶.

Ks. Sobański rozpoczął pracę na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK od wykładów z teologii prawa kościelnego, lecz, w porównaniu do wykładów dla przyszłych kapłanów, perspektywa musiała się poszerzyć. Słuchaczami były także osoby świeckie. Zatem „pytanie o Kościół w prawie kościelnym prowadziło nieuchronnie do drugiego pytania, mianowicie do pytania o prawo w prawie kościelnym”⁷.

Wykłady Księdza Profesora były skoncentrowane na ukazaniu kreatywnej, nie zaś recepcyjnej (biernej), obecności prawa Kościoła w kulturze prawnej, z którą Kościół współistniał.

Trzeci wydział, na którym Nasz Jubilat podjął zajęcia dydaktyczne w 1991 r. to Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Mówiąc o prawie kościelnym, zwracał się do studentów, którym trudno, ze względu na specyfikę studiów, dostrzec prawo kościelne w perspektywie misji Kościoła. Podejmując zajęcia na wydziale prawa Księdzu Profesorowi „chodziło teraz o miejsce i sens prawa kanonicznego w studiach prawniczych: co może wnieść ten przedmiot w formację prawników”⁸.

Świeckim studentom zarówno Wydziału Prawa Kanonicznego jak i Prawa i Administracji Ks. Profesor ukazywał obecność i wartość pra-

⁶ P. B u c h t a, dz. cyt., s. 34.

⁷ R. S o b a ń s k i, art. cyt., s. 24.

⁸ Tamże.

wa kanonicznego w „warstwie ideowej, gdy przyszły prawnik docieka *quid ius*, poznaje wyznaczniki prawa i jego podstawowe zasady, uczy się terminów poznawanych w prawie. Chodzi [...] o podpatrzenie kościelnej realizacji «prawa w prawie», ważnej poznawczo dlatego, że w Europie jedna i druga – świecka i kościelna – realizacja prawa w prawie składa się na jedną kulturę prawną”⁹.

Zainteresowania badawcze księdza profesora przekładały się zatem na prowadzone przez niego zajęcia dydaktyczne, w których teoria i teologia prawa, także filozofia prawa, zajmują pierwsze miejsce. Prowadził również wykłady z zakresu norm kodeksowych oraz od kilku lat wygłaszał, zawsze w ukazanym powyżej świetle, ubogacającą wiedzę studentów wykłady monograficzne, które doczekały się publikacji w formie książkowej (*Europa obojga praw*, Katowice 2006; *Szkoły kanonistyczne*, Warszawa 2009; *Metodologia prawa kanonicznego*, Warszawa 2009).

Wielkim uznaniem cieszył się Ksiądz Profesor również poza granicami naszego państwa. W semestrze letnim w 1985 roku wykładał w charakterze profesora zaproszonego (Gastprofessor) na Uniwersytecie w Moguncji. Ponadto gościnnie wygłaszał wykłady i referaty na Uniwersytetach w Bari, Berlinie, Bilbao, Bonn, Budapeszcie, Bukareszcie, Fraiburgu, Fryburgu, Grazu, Heidelbergu, Leuven, Madrycie, Mediolanie, Monachium, Münster, Ottawie, Pampelunie, Paryżu, Regensburgu, Rieti, Rzymie, Salamance, Salzburgu, Stuttgarcie, Turynie, Tybindze, Utrechcie, Wiedniu.

Ksiądz Profesor wykształcił wielu kanonistów, spośród których - zarówno duchownych jak i świeckich -, kilku posiada tytuł naukowy. Wypromował wielu magistrów i doktorów. Wielokrotnie uczestniczył w charakterze recenzenta w przewodach habilitacyjnych, w postępowaniach o nadanie tytułu naukowego, a także w postępowaniach o mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego.

A jakim był wykładowcą? „Ksiądz Profesor Remigiusz Sobański cieszył się wśród studentów opinią rzetelnego i wymagającego wykładowcy. Na wykłady przychodził punktualnie i zawsze był należycie przygotowany. Szanował studentów i wymagał szacunku dla przekazywanej wiedzy. Wykłady prowadził w sposób żywy i interesujący”¹⁰.

⁹ Tamże, s. 30.

¹⁰ P. B u c h t a, dz. cyt., s. 34.

Działalność naukowa

Znamienny wpływ na zainteresowania naukowe Księdza Profesora miało wiele czynników: podjęcie zajęć z prawa kanonicznego w seminarium oraz coraz większa niechęć w stosunku do prawa kanonicznego, które jawiło się jako zbyt sformalizowane; zapowiedź rewizji KPK z 1917 r.; silne trendy antyjurydyczne w Kościele. Wydaje się jednak, że największą rolę odgrywała sama wrażliwość Jubilata na Kościół jako tajemnicę i wspólnotę wiernych. Punkt wyjścia stanowiła zatem eklezjologia, poznanie Kościoła a dopiero przez niego, prawa w nim istniejącego. Inna droga nie była prawomocna i metodologicznie poprawna. Poznając Kościół można poznać prawo w nim istniejące, i to nie jakieś prawo, ale jego prawo. Ten punkt wyjścia dotyczył nie tylko umiejscowienia prawa w naturze Kościoła, ale również poszczególnych jego rozwiązań normatywnych, które w oderwaniu od natury i misji Kościoła tracą swoje znaczenie i sens. Dlatego też w swoich badaniach Ksiądz Profesor koncentruje się wokół eklezjalnej i prawnej jakości prawa kościelnego.

Zainteresowania Ks. Profesora skupiają się wokół problematyki ontologicznej, epistemologicznej i metodologicznej prawa kanonicznego, które uczynił przedmiotem swoich naukowych dociekań. Poszukiwanie, uzasadnianie, przedstawianie ścisłej łączności porządku sakramentalnego i prawa kościelnego z istotą Kościoła, czyli prawnego wymiaru porządku zbawienia stanie się dla Księdza Profesora myślą przewodnią jego kanonistyki.

Ks. Sobański w swoich rozważaniach wskazał na prawo kościelne jako na jeden z wymiarów istnienia Kościoła, jemu właściwych i utrowił drogę, którą należy kroczyć w celu jego poznania i zrozumienia. Może to się dokonać poznając i rozważając tajemnicę Kościoła, w której prawo, obok innych elementów, pełni rolę zbawczą, umożliwiającą spotkanie wiernego z Chrystusem. Dlatego też prawo kanoniczne, we wszystkich jego elementach badawczych począwszy od jego miejsca w tajemnicy Kościoła aż do dyscyplinarnych postanowień, powinno być poznawane w perspektywie wiary.

Tematyka badań skoncentrowana jest wokół następujących zagadnień: pojęcie prawa, jego fundament i cel; podmiot prawa kościelnego; sprawiedliwość i miłość w Kościele, prawo Boże – prawo ludzkie, moc wiążąca prawa kościelnego, ustawa kościelna, prawo zwycza-

jowe, norma kanoniczna. Owocem tych poszukiwań są opracowania książkowe: *Zarys teologii prawa kościelnego*, 1973; *Kościół – prawo – zbawienie*, 1979; *Kościół jako podmiot prawa. Elementy eklezjologii prawnej*, 1982; *Teoria prawa kościelnego*, 1992; *Nauki podstawowe prawa kanonicznego, t. 1: Teoria prawa kanonicznego, t. 2: Teologia prawa kanonicznego*, 2001; *Metodologia prawa kanonicznego*, 2004.

Dorobek naukowy Księdza Profesora, przekraczający ponad 600 pozycji, znany jest nie tylko w Polsce. Do publikacji w języku niemieckim, włoskim czy francuskim odwołują się kanoniści na całym świecie. Z pierwszymi omówieniami jego prac spotykamy się już w latach 70-tych ubiegłego stulecia (F. Coccopalmerio, P. Krämer, A.M. Rouco-Varela, A. Cattaneo) oraz coraz szerzej w kolejnych latach wraz ze wzrostem aktywności pisarskiej Jubilata (E. Molano, D. Composta, P.A. D'Avack, C.M.R. Redaelli).

Wyrazem uznania dla osiągnięć naukowych Księdza Sobańskiego było przyznanie mu tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu w Bonn w 1992 r.

Formą uznania dla trudu włożonego w poznawanie prawa kościelnego i rozwój kanonistyki jest przynależność Księdza Profesora do kilku krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych takich jak: Consociatio Internationalis Studio Iuris Canonici promovendo z siedzibą w Rzymie. W tym międzynarodowym stowarzyszeniu kanonistów w latach 1980-1990 oraz 2001-2004 był członkiem zarządu (Consiglio Direttivo). Ponadto przynależy do Associazione Canonistica z siedzibą w Rzymie, Societé de Droit des Églises Orientales z siedzibą w Wiedniu, do Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz do Stowarzyszenia Kanonistów Polskich z siedzibą w Lublinie jako członek – założyciel, a także do Societas Scientiis Favendis Silesiae Superioris z siedzibą w Katowicach również jako członek – założyciel.

Ks. Prof. R. Sobański pełnił też, wielorakie funkcje w zespołach redakcyjnych znanych polskich i zagranicznych czasopism naukowych. Przez wiele lat (1968–1976) był redaktorem naczelnym „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych” w Katowicach, a w latach 1973-1977 zastępcą redaktora naczelnego „Prawa Kanonicznego” w Warszawie i nadal przynależy do Rady Naukowej tegoż czasopisma. W latach 1976-1989 był członkiem zespołu redakcyjnego „Monitor

Ecclesiasticus” w Rzymie oraz w latach 1983-1990 członkiem zespołu redakcyjnego „Concilium” w Nijmegen.

W dowód uznania dla zaangażowania naukowego Księdza Profesora oraz jego niewspółmiernych zasług na polu działalności państwowo-kościelnej został on odznaczony polskimi i zagranicznymi orderami i odznaczeniami: Dostojny Jubilat jest kawalerem Krzyża Oficerskiego, a następnie Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski. Dużo wcześniej został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Otrzymał też odznaczenia zagraniczne w postaci Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst I Klasse i Goldenes Ehrenzeichen der Steiermark. Ponadto jest kawalerem Bizantyńskiego Zakonu Grobu Świętego oraz honorowym obywatelem Miasteczka Śląskiego i Tarnowskich Gór.

Czcigodny Księżo Profesorze i Jubilacie, jesteś człowiekiem o międzynarodowym autorytecie. Twoja działalność dydaktyczna, naukowa i organizacyjna stawia cię pośród tych, którzy w sposób dojrzały, odpowiedzialny a jednocześnie pociągający wskazują miejsce i rolę prawa kanonicznego w strukturze Kościoła, potrafią nim zainteresować i tym samym pobudzać do zgłębiania tajemnic Kościoła i jego prawa.

Ksiądz Profesor Remigiusz Sobański, wielokrotnie podkreślał, że jest kanonistą w pełnym tego słowa znaczeniu, nie prawnikiem lecz właśnie kanonistą. Słowa te wyrażają troskę o prawidłowe, zakorzenione w tajemnicy Kościoła, wykształcenie kanonistyczne oraz uwrażliwiają tych, którzy zajmują się prawem, nie tylko na europejską, ale przede wszystkim na osobistą, kulturę prawną, która została ukształtowana przez *utrumque ius*, prawo kanoniczne i świeckie¹¹.

Prosimy zatem Dostojnego Jubilata o przyjęcie tej Księgi Pamiątkowej, która jest wyrazem naszej wdzięczności za formację kanonistyczną oraz Twoje, Księżo Profesorze, świadectwo naukowej wierności, rzetelności i sumienności, które nam przekazałeś. Do wdzięczności dołączamy nasze najlepsze i najszczersze życzenia *ad multos annos*.

¹¹ Por. np. *Uwagi o miejscu prawa kanonicznego w kulturze prawnej*, 1983; *Kulturowe uwarunkowania prawa*, 2000; *Dziś i jutro kanonistyki polskiej*, 2004.